

Stanislav Stratiev

Život, aj keď krátky

Stanislav Stratiev

Život, aj keď krátky

Preložil Emil Kudlička

OSOBY

ARCHITEKT

ČLOVEK

MUŽI

ŽENY

PRVÝ OBRAZ

MUŽ. Bola jedna doba...

Nové sídlisko. Kam oko dovidí – bloky. Bloky, bloky, bloky, more blokov. Nuž a naozaj – sivé, fádne, podobné obytnej púšti. No uprostred tejto púšte, ešte neobývanej, stál on, architekt Stiľanov.

ŽENA. Ráno sa zobudil s nejasnými túžbami a trápila ho akási trýzeň. Jarný vietor búchal oblokmi a cez noc na dvore rozkvitla mladá broskyňa.

MUŽ. A architekt náhle pochopil, že takto to ďalej nejde. Že žil nesprávne všetky roky a že prišla ešte ďalšia jar a že aj uplynú, ale on ju prežíva ako všetky, zo zotrvačnosti, deň po dni, rok po roku...

ŽENA. Prečo? Všetko bolo normálne, inteligentné – priatelia, koncerty – Bach, Beethoven, ráno biela káva a v robote debaty o Gaudim a sociálnej a priestorovej funkcii architektúry.

MUŽ. Normálne?... Sozopol cez leto, s teplými nocami a Elzou, ktorá mu rozumela ako nikto iný. Priestorové vyriešenie nejakého toho pamätníka. Pocit prevahy. Pocit, že patríte k duchovnej sfére stojacej na vyššom mieste v špirále. Aj Lada-1500, aj vlastný opravár, svojrázne čestný...

ŽENA. A piatkový poker?...

ŽENA. A premiéry divadiel, kde bol vždy prítomný?

MUŽ. Nuž hej – zdvíhajúc intelektuálnu úroveň publika, však? A pravdaže nekonečné spory o postimpresionizme a surrealizme a zdôvodnenia o magickom realize...

ŽENA. A Felliniho film A loď pláva a Bergmanov Fanny a Alexander?

MUŽ. Áno. Áno. Áno, aj neexistencia akejkolvek organizácie v projektantskej branži, ako aj ostatné slávnosti Wagnerovej hudby v Bayreuthe, aj Jesenný festival, aj Avignon, kde Peter Brook a Giorgio Strehler, aj Ariane Mnouchkine...

ŽENA. Všetko toto bol jeho život, no roveň si uvedomoval, že bol odrazom talentu druhých, odvahy iných, bláznovstva iných. On bol iba tým, čo sa pripojil.

Schvaľujúci a kritizujúci, ale kde bol on sám, architekt Stišanov? S jeho prácou, s jeho mozgom, so všetkým tým, čím sa právom hrdil?

MUŽ. Prosto ho nebolo!!!

ŽENA. A preto v toto jarné ráno, keď vietor fúkal do skiel a v duši mal nejasno a nepokoj, architekt Stišanov sa rozhodol, že zmení svoj život a nerozmnoží milióny efemér, ktoré žijú, aby jedli, aby sa milovali, a aby spali, na druhý deň niet po nich ani stopy na zemeguli. Ani znaku, že žili a že boli.

MUŽ. Dobre!... Začnime od najkonkrétnejšieho, od toho, čo mu osud sám pripravil. Dnes mal ako predseda komisie prevziať päť nemožne projektovaných a ešte nemožnejšie realizovaných obytných blokov, v ktorých predsa len mali byť ľudia.

ŽENA. Bolo postavené nespočetné množstvo takých blokov, nespočetné množstvo ľudí žilo v podobných blokoch...

MUŽ. A neraz ich preberal ako predseda komisií...

ŽENA. No dnes z toho nebude nič. Chce, aby všetko bolo na svojom mieste. Celú záležitosť rozbije na márne kúsky ešte v zárrodku, počnúc projektmi a končiac ich realizáciou. Bol človek a v týchto blokoch by mali byť ľudia. Nepreberie tie bloky. Odmietne ich a takto raz a navždy urobí koniec kompromisom a tomu prekliatemu „NEPOMÔŽEME SI“.

MUŽ. Architekt Stišanov, plný energie a rozhodnosti, vypil hrnček bielej kávy, prehltol biostimulátor Energics, vzal šanón s dokladmi a vyšiel rovnomerným krokom z domu. Plný rozhodnosti a energie došiel do okrajových štvrtí mesta a ocitol sa na mesačnom povrchu vznikajúceho obrovského sídliska.

ŽENA. Mesačný... jamy, krátery a blato, nijaké cesty, rozhádzané armovacie železo, poškodené panely... A tu, pri skákaní cez kaluže...

MUŽ. V prvom momente to ani nezbadal, ďalšiu kaluž mal za sebou, a až potom, keď sa mu nohavice zošmykli na kolená a zachytil ich v poslednej chvíli – si uvedomil, že...

ŽENA. Že sa mu odtrhol gombík!!! Na nohaviciach so zipsom, na ktorých nenosil ani remeň. A ak ich nedržal dvoma rukami, nohavice mu ihneď padali.

MUŽ. Vtedy začal vo vreckách hľadať špendlík alebo zatvárací špendlík, no pravdaže ani jedno ani druhé... A bolo by čudné, keby sa to vo vreckách skutočného intelektuála, medzi jeho vizitkami, hemžilo zatváracími špendlíkmi alebo špendlíkmi...

ŽENA. S nádejou sa pozerá po gombíku. Bolo také blato... že keby sa aj slon stratil... nenašiel by ho.

ARCHITEKT. Čo teraz!?!... Čím ich pripevním?!... Idiotská situácia! A to práve dnes. Keď som sa rozhodol začať znova, zmeniť všetko od základov a žiť iným spôsobom... Obrazoborec, človek, ktorý sa konečne rozhodol vzbúriť a neprebrať ako predseda komisie tých päť odporne realizovaných obytných blokov, v ktorých predsa len by mali bývať ľudia, nie sliepky, sa dostaví na miesto činu a drží si rukou nohavice... (*Smiech.*) Nie, komisia sa bude váľať od smiechu, to je priam nezmyselné, možno vážne hovoriť s človekom, ktorému neustále padajú nohavice? A môže človek v spodkoch obhajovať spravodlivú kauzu... Úplný cirkus...

MUŽ. Rozzúrený architekt kopne do kúska tehly.

ARCHITEKT. Absolútny nezmysel. Koncom dvadsiateho storočia človek pristane na Mesiaci, a mňa vyradí jeden gombík. Je to smiešne aj vysloviť... Gombík... Nikdy som nevenoval pozornosť gombíkom... Ale keď skáčem ako klokan medzi týmito jamami a kalužami, ako sa mi nemá odtrhnúť... Ved' tu možno prejsť iba s lunochodom!...

ŽENA. Pozrel tým smerom, kde bolo päť blokov a kde ho čakala komisia.

ARCHITEKT. Prosto môže ťa rozhodiť od zlosti. Iba kilometer od cieľa, teraz ma

tam čakajú a čudujú sa, čo sa stalo... A pravdaže, naokolo nie je ani drôt, ani špagát, iba hentam betónové železo... Avšak ním sa opásať nemôžem, je dva palce hrubé.

ŽENA. Dokedy tu budeš stáť a držať si nohavice, čo?

MUŽ. Azda si nemyslíš, že ti teraz padnú z neba nohavice s prišitým gombíkom?

ŽENA. Či už prednášaš monológy, alebo neprednášaš – nič z toho. Ale konaj, človeče!...

MUŽ. Konaj, architekt Stiľanov!...

ARCHITEKT. Čo nakonáš, naokolo len bloky, bloky, prázdne ako púšť!... Pokojne tu môžeš nechať kosti!... Živáčka tu niet! Čo nekonáš?...

ŽENA. Zamyslí sa...

ARCHITEKT. To je život. Práve si človek predstavuje, že je najvyšším tvorom prírody, veniec jej tisícročnej činnosti, že jeho rozum nemá hraníc – a naraz sa mu odtrhne gombík. Idiotské niečo!... Kde nájdeš teraz gombík v tomto blate...

MUŽ. Ale aj tak topánkou rozhrabe blato, dúfajúc, že sa stane zázrak a gombík sa nájde a nejako ho na nohavice prišije.

ŽENA. Jediným výsledkom bolo to, že si namočil a zablatil celú topánku.

ARCHITEKT. Ani v bahenných kúpeľoch nie je toľko bahna ako na týchto nových sídliskách! Píšeme, hovoríme...

MUŽ. Architekt Stiľanov sa zúfalo obzerá okolo seba. No beda... Nijaká nádej...

ŽENA. Nemé, pusté, nedokončené bloky...

ARCHITEKT. Stojím tu ako vyberač daní v blate. A nie je tu ani voz, ani seno, ani Andreško, aby prišiel a vytiahol ma, hoci aj ráno. Sám si musím pomôcť.

MUŽ. A pobral sa. Úporne kráčal vospust sveta, ťažko zdvíhajúc topánky oťažené blatom.

ŽENA. Po štvrt'hodine došiel k sivému desaťposchodovému bloku, na balkónoch ktorého trčali antény a kvetináče prezrádzali prítomnosť ľudí.

ARCHITEKT. Hanba sem – hanba tam, vypýtam si zatvárací špendlík... Iné východisko nemám...

DRUHÝ OBRAZ

MUŽ. ...Rohožky... priezory... kvetináče s kvetmi. Dvere s menovkou Georgiev.

ŽENA. Stlačil zvonček hlavou, lebo rukami si držal nohavice, na ktorých sa mu roztvoril zips...

MUŽ. Nikto mu neotvoril.

ŽENA. Georgievovci neboli doma. Stiľanov podišiel k susedným dverám. Opäť stlačil zvonček hlavou.

MUŽ. V tejto polohe – hlava na zvončeku – ho zastihlo otváranie dverí. Nevidel ženu, ktorá zastala na prahu, iba jej nohy v papučiach.

ARCHITEKT. Dobrý deň... Prosím o prepáčenie... my sa nepoznáme... Ale dostal som sa do strašne hlúpej...

MUŽ. Tu zastal, lebo videl široko otvorené oči ženy, ktorá pozorovala jeho otvorený zips.

ARCHITEKT. Architekt Stiľanov, veľmi ma teší...

I. ŽENA. Sexuálny maniak! Architekt!...

ARCHITEKT. Ale, prosím vás, ja som naozaj architekt.

I. ŽENA. Ak nevypadnete, zavolám políciu!

ARCHITEKT. Ale prosím vás, vy sa mýlite. Ja dnes...

I. ŽENA. Neznásilnili ste ešte nikoho, však? Teraz začínate!... Ohavný typ, nepozriete si fyziognómiu, ale vydáte sa po blokoch ako inkasant!... Už si aj zips rozopol, aby nestrácal čas!...

ARCHITEKT. Ale prosím vás, prosím vás... Nič také, vec sa má celkom inak, naopak...

I. ŽENA. Takých by mali vešať, a nie ich púšťať, aby sa ponevierali po sídliskách!
ARCHITEKT (*urazí sa*). Prichádzam, aby som vám robil dobro, a vy... hneď
vešať... To je uznanie! (*Určitý čas stojí, potom vystúpi na ďalšie poschodie, stláča
zvonček hlavou. Dvere majú priezor. Počujeme kroky, ktoré sa približujú a smerujú
k dverám.*) Čo si ma prezeráš cez ten priezor? Azda nie som Mart'an?!

I. MUŽ. Čo je, bratku?

ARCHITEKT. Pozrite, som architekt Stil'anov, predseda kolaudačnej komisie. O
chvíľu kolaudujeme päť blokov. Vlastne ich neskolaudujem... Ale aby som ich
neskolaudoval, musím tam byť... No odtrhol sa mi gombík. Práve keď som mal
urobiť rozhodný krok... Rozumiete? A teraz...

I. MUŽ. Mária, Mária, pod' chytro, ešte jeden šibnutý! Pod', nech ho vidíš!...
Chytro... Myslí si, že je predsedom komisie!... Tam, vidíš ho! Chcel dnes urobiť
rozhodný krok... Veľa šibnutých je v Sofii, len dnes tu už boli traja.

II. ŽENA: Pozrižeho. Tento si aj fascikel nesie. Pridržiava ho bradou, pozri, pozri.

I. MUŽ. A ksicht má, akoby bol šibnutý. Chi-chi-chi.

II. ŽENA. Pozri, pozri, ako len pozerá!... (*Architekt naozaj vyzerá dosť zmätene z
takého vývoja udalostí a z natešeného hlasu za dverami, ktorý ho hneď vyhlási za
švihnutého a teraz si ho prezerá cez priezor ako nosorožca v zoologickej záhrade.*)

I. MUŽ. Videla si!... A ty si pustila televíziu. Ráno na prvom programe nič nie je!

ARCHITEKT. Ó, nerozumný a aj blázon!...

II. ŽENA. Počul si ho? Počul si, čo ľapoce? Počul si ho, čo...

Architekt odchádza, ide k ďalším dverám.

I. MUŽ. Škoda, odišiel... Bodaj by sa ohlásil ešte nejaký slabomyseľný, veď do
obeda zostáva ešte celá hodina...

Architekt prechádza k susedným dverám, stláča hlavou zvonček, odtiahne sa. Počut kroky.

III. ŽENA: Kto je?

ARCHITEKT. Ako vám to mám vysvetliť... Stala sa mi jedna nepríjemnosť... Niečo veľmi idiotské... V tom blate...

III. ŽENA. Kto?

ARCHITEKT. Architekt Stiľanov!

III. ŽENA. Čo chceš?

ARCHITEKT. Pozrite, keby ste mali zatvárací...

III. ŽENA. Čo?!

ARCHITEKT. Zatvárací...

III. ŽENA. Niečo iné?

ARCHITEKT. Ihla a niť by boli najlepšie, ak je to možné. A gombík. Hocijaký. Len nech nie je na zimmník. Okamžite si ho prišijem, ak nemáte zatvárací špendlík.

III. ŽENA. A keď ti to budem podávať, tresneš ma niečím po hlave a potom vykradneš byt. Ako v ôsmom bloku. Tam chceli žehličku, že sú vraj z horného poschodia, susedia... Ale hlúpostiam je koniec, jasné... Chod' kadeľahšie!

ARCHITEKT. Ale prosím vás...

III. ŽENA. No tak, sukin syn, chod' vykradnúť susedný vchod, tu vylomeniny skončili... (*vzd'alujuce sa kroky za dverami.*)

ARCHITEKT. Odišla... (*Ďalšie dvere. Zvoní známym spôsobom – hlavou. A v tom istom momente sa spoza dverí ozve mužský hlas.*)

II. MUŽ. Neotvorím! Povedz Petrovi, aby prestal posielat' ľudí! Čo si myslíš, že ma prevezieš, oklameš a vojdeš dnu. A potom ma vyhodíte z bytu. Avšak nech si Petrov nemyslí, že ma prekabáti, ja mu ukážem... Poznám ho, stojí teraz za rohom na schodišti a čaká len na to, aby som otvoril. Ale ja neotvorím. Nerozumeli ste,

neotvorím! Sedem mesiacov som neotvoril nikomu a ani tebe neotvorím. Neotváram a nerozprávam sa. Nech si to Petrov vtlčie do hlavy! Z bytu ma nevyhodíte, jasné! Možno, že som sa aj nast'ahoval bez výmeru, ale nast'ahoval som sa spravodlivo. A ako mu dali jeho výmer, je mi jasné. Kto bude bývať tu? Teda ja na ulici, a on má bytov, že nevie, čo s nimi... Jeden má na syna, jeden na dcéru, v jednom býva, druhý je služobný, tretí prenajíma... Nevyliezol som odtiaľto sedem mesiacov a ešte sedemdesiat nevyleziem. Čo si zaumienil Petrov, to v nijakom prípade nevyjde! Spravodlivosť zvíťazí! A vôbec si nenamýšľajte, že sa sem dostanete násilím – je to ako pevnosť. Napojil som na kľučku elektrický prúd, aby ste vedeli – ak sa jej len dotknete, poriadne vás to švacne!... A ak vypnete prúd, môžete sem vojsť iba s tankom – všade je zabarikádované!... Ale tank, aj keby ho Petrovovi dali, o čom nepochybujem, na tretie poschodie nedotiahnete. Musíte zbúrať blok – iné východisko nemáte. Ale zbúrate ho – ani ja nebudem mať, no ani Petrov nebude mať. Taká je situácia. No pasaran! Je to jasné! Neotvorím!

ARCHITEKT. Jasné. Kam som sa vybral odo dvier k dverám ako apoštol... a prečo – pre päť blokov... Narúbali toľko sídlisk, a ja pre päť blokov... Vrátim sa domov, osprchujem sa, pustím si Beethovena a nebudem myslieť na nič.

ŽENA. A vykročil dolu po schodisku...

MUŽ. Ale naraz zastal.

ARCHITEKT. Nie, tu nejde o Beethovena, ani o obytné bloky, tu ide o mňa. Musím začať žiť inak. Koniec, už som sa rozhodol.

MUŽ. Architekt vystúpil po schodoch na ďalšie poschodie, rozhodne pristúpil k dverám. Stlačil opäť zvonček hlavou a odtiahol sa. (*Dvere s reťazou, cez ktoré vidieť desatinu tváre ženy.*)

IV. ŽENA. Združené inkaso...

ARCHITEKT. Nie, architekt Stišanov.

IV. ŽENA. Taký poplatok nie je.

ARCHITEKT. Nie, nejde o poplatok. Ja som architekt Stišanov.

IV. ŽENA. Á, tapetujete? S vlastnoručne vymysleným lepidom? A nielen lepíte, ale aj maľujete... Vy ste teda Gogh?...

ARCHITEKT. Nie, ja som architekt Stišanov. Dovoľte, nech vám vysvetlím...

IV. ŽENA. Aha, teda aj obkladačky robíte. Užité umenie, však? Rímske mozaiky... A to takmer bezplatne... Vytvárate veľdiela v kúpeľniach občanov... Prečo sa nestaráte o architektúru? Prečo humpľujete byty? Nestačí, že ich projektujete akoby nohami, to vám je nič, ale dorážate nás ešte aj tým, že nám nalepujete tapety. Načo ste sa dali robiť to, čo neviete, azda toľko bažíte po peniazoch, máte malé platy, či čo?...

ARCHITEKT. Prosím vás.

IV. ŽENA. Neskoro prosíte. Váš kolega tu už bol a nelepil tapety tak, že celá moja rodina je teraz na psychiatrii. Vydržali tri dni a na štvrtý ich odviezli. Ja som sa zachránila, pretože som bola na služobnej ceste. A navyše sa nedajú odlepiť. Len spolu s panelmi. Lepidlo je neznámeho pôvodu. Sama bývam na balkóne, inak by som sa aj ja zbláznila.

ARCHITEKT. Ja nechcem lepiť tapety. Chcem len zatvárací špendlík.

IV. ŽENA. A myslíte si, že ja som nepotrebovala tapety? A myslíte si, že nepotrebujem rodinu, teraz je na psychiatrii. Nie, architektom nedám! Keby ste boli inžinier – päť by som vám dala, ale architektom nie!...

ARCHITEKT. Ale to nemá nijakú spojitosť. To je celkom rozdielny prípad!

IV. ŽENA. Má-nemá – architektom nedám. (*Zatvorí.*)

MUŽ. Architekt ostane určitý čas nehybne stáť, hľadá do prázdna.

ŽENA. Potom zamieri k dverám, na ktorých menovka s krásnymi zlatými písmenami oznamuje, že tu býva rodina Georgievovcov. Zvonček trilkuje ako slávik.

ARCHITEKT. Nie! Treba na to inak. Keď chcem bojovať, musím na to ísť inak...

Nie takto... Musím dačo vymyslieť. (*Stlačí zvonček.*)

III. MUŽ. Kto je?

ARCHITEKT. Architekt Stiľanov!

III. MUŽ. Prosím.

ARCHITEKT. Viete, nechcem, aby ste mi otvorili alebo verili. Dohodnime sa takto. Ja vám strčím pod dvere jeden lev, a vy mi prestrčíte zatvárací špendlík.

Dobre?

III. MUŽ. Dobre.

ARCHITEKT. Ďakujem. (*Vytiahne z vrečka jeden lev a strká ho pod dvere.*) Tuto.

III. MUŽ. Leva niet... Niekam sa zapotročil...

ARCHITEKT. Ako to – zapotročil, vošiel veľmi hladko.

III. MUŽ. Myslíte si, čo chcete, ale niet ho.

ARCHITEKT. Dobre, strkám ešte jeden... Tu... Máte ho?

III. MUŽ. Niet ho!

ARCHITEKT. To nie je možné! Nie je tam nejaká puklina?

III. MUŽ. Niet nijakej pukliny, len vy prosto nestrkáte lev...

ARCHITEKT. Akože nestrkám?! Dobre, tuná teraz strčím jeden a budem ho držať za koniec, aby sme videli, kde sa stráca. (*Strká lev.*) Niekto ho vytrhol, vy?

III. MUŽ. Nie.

ARCHITEKT. Vy si zo mňa robíte dobrý deň. Dajte mi, prosím vás, zatvárací špendlík, nemám čas. A peniaze si môžete nechať.

III. MUŽ. Dobre, ale iba ak strčíte ešte jeden lev...

ARCHITEKT. Mám dva leva vcelku.

III. MUŽ. To nič, vrátim vám jeden lev! (*Architekt strká dva leva pod dvere, ale prirodzene nič nie je vidieť.*) Tak, idem po zatvárací špendlík. Vy čakajte tu.

ARCHITEKT. Čakám. (*Kľučí a čaká, zahľadený do špáry pod dverami, no dlhý čas nikto neprichádza.*) Haló, pane... Niet ho, o toľké peniaze ma ošmekol... (*Zostáva*

ešte chvíľu, potom vstane a zamieri k ďalším dverám.) Čo sú to za ľudia!... Kvôli gombíku!... Pre zatvárací špendlík!... Totálne idiotstvo! Nekultúrnosť!... A ja som sa pustil kvôli nim... Čo sú to za ľudia?

MUŽ. Architekt pozrie ešte bezmyšlienkovitejšie a naraz sa rozzúri.

ARCHITEKT. Dáte! Nie je možné, aby ste nedali. Z celého bloku aby som nevymámil jeden zatvárací špendlík... Dáte!

ŽENA. A zúfalými krokmi zamieri k ďalším dverám... Na prahu zastane krásna mladá žena a mlčky sa na neho pozrie.

ARCHITEKT. Dajte mi zatvárací špendlík! Prosím vás! Maličkú zicherajsku! Vari je to tak veľa?... *(Žena nechá dvere otvorené a zmizne vo vnútrajšku bytu.)*

V. ŽENA. Šuši, šuši... *(Architekt si s uľahčením vydýchne.)*

ARCHITEKT. Našli sa ľudia! Našli sa! Vedel som to!

Vyjde pästiar, IV. Muž, a udrie ho silno pästiarskymi rukavicami. Architekt tanečne padá.

MUŽ A ŽENA. Architekt Stiľanov urobí jeden, potom ešte jeden krok, s podlamujúcimi sa nohami ako knokautovaní pästiar a zrúti sa pri kvetináčoch na chodbe. Z vedomia sa mu vytratí nejaká myšlienka, odletí a všetko utonie v temnote.

MUŽ. V nasledujúcom momente sa oproti otvorí dvere, na ktorých je krásnymi písmenami napísané na originálne vytvorenej menovke meno Čengeliev. Odtiaľ vyjde žena v župane, nesie krčah s vodou a zamieri k ležiacemu Stiľanovovi...

ŽENA. Architekt po niekoľkých minútach príde k sebe. Horko-ťažko sa pozviecha zo zeme, pohodí raz, dva razy hlavou a klátiac sa pristúpi k obloku. Otvorí ho a zhlboka začne dýchať.

MUŽ. Spolu s čistým vzduchom do jeho vyjasňujúceho sa vedomia vnikol nápis na

susednom bloku: Prevádzkárň špeciálnych služieb.

ARCHITEKT. Ako vždy, pravda je celkom blízko, niekde vedľa, len natiahnuť ruku... Nuž treba sa len poobzerať.

ŽENA. Pozrie na hodinky – mešká pol hodiny, ale možnože všetko ešte nie je stratené. O dve minúty mu prishijú gombík, potom podľho behom a zvráti priebeh udalostí...

TRETÍ OBRAZ

MUŽ. A tak... V prevádzkárni špeciálnych služieb. Šijacie stroje, vešiaky, strihačský pult, rôznofarebné metre zmotané do pestrého kľbka, šablóny, náprstky... Uprostred tohto všetkého za šijacím strojom sedí človek so šedomodrými očami. Je zamyslený a hľadá neprítomným pohľadom na náradie vedľa seba.

ARCHITEKT. Dobrý deň, dobrý deň. Môžem sa niečo spýtať? Na nohaviciach sa mi...

ČLOVEK (*zamyslený, bez toho, aby sa na neho pozrel, zahĺbený*). S otázkami sa obráťte na informácie. Informácie.

Architekt sa poobzerá, odbehne na jeden koniec miestnosti, potom na druhý, nazerá za plentu, vyjde von, vráti sa... Dnu panuje iný svet – pokojný, pomalý, zadumaný, akoby čas plynul iným spôsobom... Architekt sa horúčkovo pýta.

ARCHITEKT. Prepáčte, ale nevidím ich. Azda nie sú v inej budove?

ČLOVEK. Ja som. Pýtajte sa.

MUŽ. Stíľanov sa strašne ponáhl'a a rozhodne sa nereagovať na tento nevysvetliteľný čin.

ARCHITEKT. Môžete mi prísť gombík? Odrhol sa presne na najnevhodnejšom mieste. A zips nedrží bez gombíka.

ČLOVEK (*nepozrie na neho*). Šijeme len z prineseného materiálu.

ARCHITEKT. Čo znamená z prineseného materiálu? Ako mám tomu rozumieť?

ČLOVEK. Gombík je zákazník. Ihla zákazníková. Niť zákazníková,

ARCHITEKT. Niť zákazníková?!

ČLOVEK. Aj nožnice, aby sme odstrihli niť. Zabudol som na nožnice.

ARCHITEKT. Veď keby som mal všetky tieto veci, sám si ho prišijem. To nie je veľká veda...

ČLOVEK. Tak si ho prišijete... Keď nie je veľká... (*Znova sa zahĺbi do myšlienok.*)

ARCHITEKT. No prosím vás, ako to, vy žartujete, ako s nožnicami zákazníka...

ŽENA. Človek zdvihne hlavu, pozrie na neho zamračene a prenikavo, a potom sa zhovievavo usmeje.

ČLOVEK. Špecializovaná prevádzkareň. My sme špecializovaná prevádzkareň služieb. (*Opäť sa zamyslí.*)

ARCHITEKT. No táto... táto prevádzkareň je totálne idiot... (*Chce začať vysvetľovať celú nezmyselnosť tejto dielne, ale usúdi, že na to nemá čas, nech si je aj taká dielňa, len nech mu prísijú gombík.*) Pozrite, nohavice by mi hneď spadli, keby som ich nedržal rukami. Tento stav nemôže dlho trvať, však? Nemožno urobiť výnimku, prípad je špeciálny, ja som architekt Stil'anov, čaká ma celá kolaudačná komisia. Päť blokov, rozumiete, päť tak zle realizovaných blokov – že ste to nevideli za celý život... Ak tam neprídem – preberú ich, ostatným je všetko jedno.

ČLOVEK (*pokrčí ľahostajne plecami*). Nevie, opýtajte sa majstra.

MUŽ. Architekt sa obzerá, ešte raz obíde miestnosť, no nemôže nájsť nijakého majstra.

ARCHITEKT. Kde je majster? Na dovolenke?

ČLOVEK. Ja som. Hovorte, lebo mám robotu. (*Zarachotí „rrrrrr“ na šijacom stroji.*)

ARCHITEKT. Ako?! Veď vy ste boli informácie?

ČLOVEK. Vykonávam dve funkcie. Lebo znížili stav zamestnancov. No?

ARCHITEKT. Ako Budha.

ČLOVEK. Oberáte ma o čas, naháňam plán. (*Dá dolu meter zo svojej šije a meria niečo.*)

ARCHITEKT. Dobre. Odtrhol sa mi gombík. Na nohaviciach. Tuhľa. A keby som ich nedržal rukou – spadli by.

ČLOVEK (*pozrie na nohavice*). Tak. A čo chcete?

ARCHITEKT (*zvyšuje tón, rozhorčený*). Veď som vám povedal! Chcem, aby ste mi ho prišili.

ČLOVEK (*chladne ho preruší*). Mne ste nič nehovorili. Možno ste to povedali v informáciách.

ŽENA. Architekt sa nakloní, otvorí ústa, aby si ho podal, ale... ovládne sa, usmeje sa... zapojí sa do hry.

ARCHITEKT. Chcel som, aby mi prišili gombík. Tuto.

ČLOVEK. To je možné.

ARCHITEKT. No povedali mi, že šijú iba z prineseného materiálu, z materiálov, čo prinesie zákazník. Ihla zákazníka, niť zákazníka, gombík zákazníka.

ČLOVEK. Aj nožnice. Na odstrihnutie niti.

ARCHITEKT. Ja mám nožik.

ČLOVEK. Nožikom to nejde. Nie je v zozname.

ARCHITEKT. Môj má kostenú črienku.

ČLOVEK. Nožikom to nejde. Každé zamestnanie má svoje jemnosti. Napríklad, aké máte vy zamestnanie?

ARCHITEKT. Som architekt. A strašne sa ponáhľam.

ČLOVEK. Vidíte? Dokonca aj u vás sa nájdu jemnosťky. Nájdu?

ARCHITEKT. Nájdu, ale ak je to možné...

MUŽ. Architekt pocíti, ako mu pomaly krv začína udierať do hlavy.

ARCHITEKT. Dobre, je to také dôležité, čím sa odstrihne niť? Koniec koncov odhryznem ju zubami. Ani zuby nie sú v zozname?

ČLOVEK. Nie sú. My sme moderný podnik. Nehryzieme.

ARCHITEKT. Rozumiem, ale má to nejaký význam? Ved' niť aj tak bude odtrhnutá.

ČLOVEK. Pre vás môže aj nemať, ale pre nás má. Nemôžeme meniť technológiu.

ARCHITEKT. Dobre, nemôžete mi urobiť službu po odstrihnutí? Ostatné si urobím sám.

ČLOVEK (*krúti hlavou*). Na časti neberieme. Cenník s tým nepočíta.

ARCHITEKT. Dobre, napíšete, že je vykonaná celá služba, zaplatím celú.

ČLOVEK. Podvádzať štát?

ARCHITEKT. Prečo by sme ho podvádzali, prakticky on získava.

ČLOVEK. To nie je možné. Operácie sa vykonávajú vcelku. A úplatky neberieme. (*To je odpoveď na architektovo gesto, keď sa hrabe vo vrecku, aby vytiahol peniaze. Vtedy sa architekt hlboko nadýchne, pripraví sa na skok, avšak zotrvá takto pol minúty. Potom zhlboka dýcha, lebo inak sa mu zdá, že vybuchne ako bomba. Napokon otvorí oči.*)

ARCHITEKT. Dobre teda, vykonajte operáciu vcelku. Urobte výnimku, prípad, ako som zdôraznil pred vašim kolegom z informácií, je špeciálny. Čaká ma komisia.

ČLOVEK. Komisia – to je vaša vec.

ARCHITEKT. No môže sa stať, že v tých blokoch budú bývať aj vaše deti!

ČLOVEK. Mojim deťom som postavil rodinné domy. Keby som čakal na vás...

ARCHITEKT (*po pauze*). Aspoň si pozrite nožík, možno sa vám zapáči.

Človek sa zamyslí, v duchu hodnotí, potom si povzdychne a veľkodušne povie.

ČLOVEK. Kde je?

ARCHITEKT. Tu – v tomto vrecku... nie, v druhom...

Človek mu vytiahne z vrečka nožik a začne si ho prezerat'. Zadíva sa na kostenú črienku. Zamyslene ju hladká, ktovie, prečo ju zdvihne oproti svetlu a prižmúri jedno oko, potom pomaly otvorí nožik a prstom mu prejde po ostrí... veľké nástenné hodiny tikajú a napínajú Architektovi nervy. Architekt sa nervózne prechádza a každú chvíľu pozerá na hodiny.

ARCHITEKT (*bokom*). Ešte desať minút, ešte desať minút a skolaudujú ich. A všetko pôjde do čerta. A kvôli čomu – kvôli obyčajnému gombíku! Čo sa tento babre, čo si ho toľko prezerá, to je najobyčajnejší nožik, nie je jadro atómu... Ak si ho bude ešte päť minút prezerat' – zbláznim sa...

ČLOVEK (*po zrelej úvahe*). Nožik nie je zlý. V krajnom prípade môžeme ním odrezat' niť. Napriek tomu, že sa nepatrí pracovať s neštandardnými nástrojmi. Je to vyslovene zakázané. Platia štátne normy.

ARCHITEKT. Ďakujem, ďakujem vám zo srdca.

ČLOVEK. A gombík?

ARCHITEKT. Aký gombík?

ČLOVEK (*s mrzutosťou si povzdychne*). Čo ho prišijeme. Kde je?

ARCHITEKT. Odletel niekde... v električke... bola tlačienka, ľudia... a tam... tam sa stratil... v dave...

ŽENA. Človek zamračene počúva komplikované vysvetlenia Architekta.

ARCHITEKT (*bokom*). Prečo klamem? Prečo klamem, bože, prečo mu nepoviem

pravdu? Aká električka, veď sa odtrhol asi sto metrov odtiaľto! Čo sa to so mnou deje!?

ČLOVEK. Teda nemáte ani gombík?

ARCHITEKT. Nemám.

ČLOVEK. To je zle. A ihlu?

ARCHITEKT. Ani ihlu.

ČLOVEK. Čo „ani ihlu“?

ARCHITEKT. Nemám, Ani ihlu nemám.

ČLOVEK. Kam takto dôjdeme? Ako vidím, vy ani nič nemáte?

ARCHITEKT. Nemám. Nič nemám – ani ihlu, ani nič!

Človek sa na neho ohúrený díva. Nemôže tomu prosto uveriť.

ČLOVEK. Ani nič nemáte?

ARCHITEKT (*bokom*). Panebože! Toto je predsa idiotstvo, prečo mu nepoviem, že je to idiotstvo, čo má stále s tými ihlami a niťami, najobyčajnejší krajčír, pritom je aj obmedzený človek, veď to vidím, iste nečíta knihy, určite ani Vojnu a mier nečítal, je úplne hlúpy... Prečo mu nepoviem, prečo sa správam ako zlodej slielok, ktorého chytili so sliepkou v ruke? Prečo by som mal nosiť so sebou ihly a nite? Azda nie som obchodník s galantériou?... (*Otočí sa k Človekovi, no povie dačo úplne iné.*) Nemám. Nemám nič. Nebudete taký dobrý, zaplatím vám, čo...

ČLOVEK (*jeduje sa*). Prečo ma oberáte o čas? Čo ste to hneď nepovedali!? Čo ma balamutíte s vašou kostenou črienkou!

ARCHITEKT (*placho*). Nebalamutím vás, rúčka je naozaj kostená. Vy nemáte nič a ihlu, veď s tým pracujete?! Prečo mi nepomôžete, veď sme ľudia. (*Človek na neho skepticky pozrie, pomaly vstane, dá si dolu saténovú vestu bez rukávov, ostane v tričku. Začne apaticky cvičiť.*) Čo je?

ČLOVEK. Vetráme. Od jedenástej do štvrť na dvanásť vetráme. (*Prestane cvičiť, odíde za plentu k umývadlu, pošpliecha sa vodou, zjaví sa s uterákom okolo krku.*)
Ochrana práce. (*Energicky sa utiera, necháva si uterák na krku, prechádza sa pomedzi šijacie stroje, preťahuje sa... Lahne si na pult, natiahne sa, zhlboka dýcha...*)

ARCHITEKT. Prosím vás, ja sa ponáhľam. Nemáte ihlu a niť, aby sme ho prišli za dve minúty a bol by s tým koniec.

ČLOVEK (*zastaví dych, vzpriami sa, sadne si nahnevane na pult*). Mali sme! Predtým. Bolo plno ihiel a nití. Ale občania sa sa sťažovali, že sme im kradli nite, gombíky, materiál... Že sme vypisovali viac ihiel, ale upotrebili sme menej... Že sme odpisovali nové nožnice a že sme si ich privlastňovali... Že sme kradli špendlíky a že sme si stavali chaty... Vtedy, aby sa odstránila možnosť zneužívania a aby sa vyšlo v ústrety občanom, urobili našu prevádzkareň špecializovanou – šijeme iba z prineseného materiálu. (*Znova si ľahne na pult a zhlboka dýcha.*)

ARCHITEKT. A nikto mi nemôže pomôcť? Išiel som, aby som vykonal dobrú vec, ale nikto mi nechce pomôcť! Nemôžem tam prísť takto, pochopte, ja som architekt. Tam ma čaká komisia, bude diskusia... Ako budem diskutovať, keď mi padajú nohavice?...

Človek dýcha zhlboka – vdych, výdych, vdych, výdych... Potom bez toho, aby zaujal sediaci postoj, vraví.

ČLOVEK. Tak potom nediskutujte.

ARCHITEKT. Akože! Nediskutujte!... Výmena názorov je ako látková výmena v organizme – naruší sa, zastaví sa, s organizmom je koniec.

ČLOVEK (*ležiace*). My sme tu špecializovaná prevádzkareň. A v tejto chvíli vetráme. Nevymieňame látky.

ARCHITEKT. Ale veď... panebože, a ja som išiel... prečo som išiel... Len kvôli ľuďom idem, aby bývali lepšie... Čo ja mám z toho – vrátim sa domov, pustím si Beethovena. *(Pokúsi sa prehltnúť za hrst' tabletiiek.)*

ČLOVEK. Čo to stvárate... To je najľahšie – prehltnúť hrst' liekov a je po problémoch. Odídeme do lepšieho sveta... Patrí sa to?... Rátame s vami, s takými inteligentnými, schopnými mladými ľuďmi pri budovaní budúcnosti, ale vy kapitulujete už pri najmenšej ťažkosti. Spáchate samovraždu!... Nože mi dajte tie tabletky!... *(Vezme ich a strčí do vrečka.)* To mi je generácia! Hneď hltá!... Pre toto sme budovali... Váš život nepatrí len vám, patrí aj spoločnosti. Človek dosahuje šťastie v boji, myslí na druhých, nielen na seba...

ARCHITEKT. No veď ja – kvôli ľuďom idem, aby bývali lepšie...

ČLOVEK. Iba vedúci prevádzkárne môže povoliť. Nikto iný.

ARCHITEKT. Chvalabohu!... Kto je vedúci prevádzkárne?

ČLOVEK. Ja som. V akej otázke?

ARCHITEKT. Ako?! Veď vy... ste boli niekto iný?

ČLOVEK. Vykonávam niekoľko funkcií. Kumulácia. Aby sme ušetrili pracovné sily. Nuž, čo vás sem priviedlo? Čím vám môžeme byť užitoční.

ARCHITEKT *(kričí)*. Ako čím!... Ako čím, čo vám doteraz rozprávam, o gombíku som vám rozprával... ako čím... Veď aj črienku som vám ukazoval, kostenú... Ako čím?!

ČLOVEK. Pokojne vysvetlite, občan. O akom gombíku? Gombík ste spomenuli?

Architekt naraz vybuchne. Vybuchne momentálne ako trhavá bomba s veľmi ničivým účinkom, kosí všetko naokolo.

ARCHITEKT. To je idiotstvo!... Úplné, nekonečné, absolútne idiotstvo!... Kto ste? Azda táto dielňa nie je vaša? Načo ste tu, vy, mysliteľ s krajčírskym metrom na

krku? Aby ste plietli ľuďom hlavy?!... Aby ste ich dostali do blázinca?! Azda nie ste špecializovanou filiálkou blázinca?! Kedy pochopíte, že vy ste tu kvôli mne, a nie ja kvôli vám? Ved' keby nebolo mňa – umriete od hladu! Vy nám máte poskytovať služby a nie nás terorizovať! To vám nie je jasné, nikto vám to nevtíkol do vašej tupej krajčírkej hlavy?! A čo sú to zač tieto absurdné prevádzkárne, to môže vymyslieť len pitekantrop!... Áno, pitekantrop... Keď nemôžu zabezpečiť kontrolu, tak poďho, urobíme idiotské prevádzkárne, v ktorých občanov pripravujú o rozum! A čo získa spoločnosť, ak sa ja zbláznim?... Viete vy vôbec, kto som ja? Viete koľko budov som postavil? Koľko škôl, dve nemocnice!... Viete vy, že nervové bunky, z ktorých pozostáva ľudský mozog, sa už nikdy neobnovia?... Viete to, pýtam sa?... Čo žmurkáte!... Pominuli sa časy, keď mohli ponižovať človeka! Viete vy, že sa pominuli tie časy?... Azda vás len nevykopali pri vykopávkach a ušiel vám tento fakt! Azda nie ste mamut!... Nie, na mamuta ste priveľmi drobný!... Dajte rýchlo ihlu a niť, lebo čerti vezmú aj vás, aj vašu idiotskú prevádzkárň. Keď sa do vás pustím, nezostane po vás ani pamiatky!...

Po celom tomto vulkáne slov a pohybov nastane ticho. Človek hľadá zamyslene a zahĺbene – akoby nič nepočul. Zdvihne hlavu, pozrie na Architekta a pýta sa.

ČLOVEK. Hm? Akosi ste sa zamysleli?...

ARCHITEKT (*preľakne sa*). Čo?... Á, áno, zamyslel som sa. Viete, môj gombík... No ved' som vám povedal...

A my chápeme, že celý ten Architektov monológ je prednesený len v mysli, Architekt ho chcel predniesť, ale ho nepredniesol, ktovie prečo, aj napriek svojmu želanu.

ČLOVEK. Povedali ste možno majstrovi. Alebo v informáciách.

ARCHITEKT. Ale veď ste jeden a ten istý koniec koncov?!

ČLOVEK. Usilujem sa svedomite vykonávať všetky tri roboty. To nejde, aby kvôli jednej trpela druhá. No nie? Vy čo, chcete, aby som si neplnil povinnosti? Aby som to odflákal?...

ARCHITEKT. Naopak, chcem, aby ste si ich plnili. A to čo možno najrýchlejšie!...

ČLOVEK. Keď je tak – čím vám môžeme byť užitoční?

Architekt sa začne naraz nervózne prechádzať.

ARCHITEKT (*bokom*). Nie, zabijem ho! Vbodnem mu nožík do prs – až po kostenú rúčku!... Ešte sa nik tak ku mne nesprával. Ako si to predstavujete, bol som na špecializácii vo Švajčiarsku, ovládam dva jazyky...

ČLOVEK. Ste troška nervózny.

ARCHITEKT (*vráti sa k nemu*). Nie, ani najmenej. Som pokojný ako žula.

ČLOVEK. Sme vám k dispozícii.

ARCHITEKT (*prehltne hrču, ktorú má v hrdle, zhlboka sa nadýchne*). Gombík, tento tu, sa mi mi odtrhol a...

ČLOVEK. Tak.

ARCHITEKT. A ihlu nemám. Ani nič. Ani gombík, prirodzene. V električke bola taká tlačienica, že sa pokojne mohol stratit' nielen gombík, ale aj nohavice. Viete, ako je to teraz s dopravou...

ČLOVEK (*prikyvuje*). Áno, áno...

ARCHITEKT. A keďže prípad je špeciálny, čaká ma komisia, na ktorej sa nemôžem takto zjaviť, išlo o výnimku...

ČLOVEK. O akú výnimku?

ARCHITEKT. Povedali mi, že vy môžete dať povolenie, aby mi ho prišili s vašimi materiálmi.

ČLOVEK. Kto vám to povedal?

ARCHITEKT. Majster.

ČLOVEK (*zmršti sa*). Presúva zodpovednosť vyššie. Aby on nemusel reagovať.

Zlí nech sme my, a oni – dobrí. A vôbec s tým majstrom si musíme pohovoriť, veľa si v poslednom čase dovoľuje. Teraz zas mňa dostáva do nepríjemnej situácie... No najskôr vybavíme vás. Teda vy chcete s našimi materiálmi?

ARCHITEKT. Prosím vás o to!

ČLOVEK. Ako výnimka je to možné. Avšak bude treba, aby ste vlastnoručne vyplnili vyhlásenie, že sa zriekate vašich materiálov a chcete naše.

ARCHITEKT. Vlastnoručne nemôžem, spadli by mi nohavice.

Človeka zarazí nová prekážka, zamyslí sa.

ČLOVEK. Dobre, vyplním vám to ja, vy sa len podpíšete. Podržím vám nohavice, kým sa budete podpisovať. Nech vidíte, že aj my sme ľudia.

ARCHITEKT. Ďakujem. Veľmi som vám zviazaný.

ČLOVEK. Nemáte začo. Pristúpme k veci. (*Hľadá tlačivá, veľmi starostlivo skladá štyri kusy indiga medzi päť listov bloka, prezerá čísla, overuje si čosi, pohybuje perami napokon všetko je tak, ako má byť.*) Meno, priezvisko, zamestnanie?

ARCHITEKT. Petar Jankov Stil'anov, architekt.

ČLOVEK. Pomalšie, nemôžem tak rýchlo... Janov. Ar-chi-tek-t. Adresa, pracovisko, miesto narodenia, rok narodenia, trvalý pobyt, séria a číslo občianskeho preukazu, rodné číslo?

ARCHITEKT. A na čo je vám toto všetko? Osobný spis mi založíte?

ČLOVEK. Ak bude zapotreby aj osobný spis vám založíme. Také sú kolonky. všetko treba vyplniť. Slovami. Čiaročky nikde nesmú byť. Slová – „áno“, „nie“ ...

Architekt je na konci so svojimi nervami, znovu sa začína nafukovať akoby zvnútra a vyzerá to tak, že každú chvíľu vybuchne, ale neurobí to ani tentoraz. Prehltáva hrču v hrdle a odpovedá.

ARCHITEKT. Ulica Tint'ava, číslo dvanásť, Sofia, Sofprojekt; Sofia, ulica Tint'ava, číslo dvanásť, Sofia séria ŠG 3987654, rodné číslo 56-07-13/760.

ČLOVEK (*zapisuje*). ...ťava. Sooof-prooooo-jekt, Sooo-fi-a, Tiiin-ť-a-va... Tint'ava sa veľa opakuje. Aj Sofia. (*Kým Človek vyplňuje, Architekt prejavuje známky nervozity.*)

ARCHITEKT (*bokom*). Ak bude vyplňovať ešte päť minút, všetko stratí zmysel, komisia sa rozíde. Rýchlejšie, rýchlejšie, človeče, doteraz by sme boli prišili desaťkrát ten gombík.

ČLOVEK (*utiera si čelo*). Tak. Trestaný, netrestaný, príbuzní v zahraničí?

ARCHITEKT (*pozrie na nebo, volajúc ho za svedka, a zatína päsťe*). Netrestaný, príbuzných nemám vôbec.

ČLOVEK. Ako? Nijakých?

ARCHITEKT (*podráždene*). Nijakých. Ja som vznikol delením.

ČLOVEK. To s tým delením nerozumiem... Píšem „nijakých“. Účasť na brigádach? Členstvo v spoločenských organizáciách?

ARCHITEKT (*bokom*). Ale toto je idiotstvo, čo on robí so mnou! Prečo s tým súhlasím? Prečo mu nepoviem do tváre, že je to idiotstvo!

ČLOVEK (*opakuje*). Účasť na brigádach?

ARCHITEKT (*nečakane zakričí*). Áno, Áno! Áno!...

ČLOVEK (*pozrie na neho*). Tretie „áno“ na čo je?

ARCHITEKT. Na všetky ostatné otázky. Nech sú už akékoľvek. Nech nás do akýchkoľvek nepredstaviteľných oblastí privedie vaše perfídne vyšetovanie. Prečo mi nepoviete priamo, že ma upodozrievate zo spojenia so zahraničnými silami?

Prečo mi kladiete otázky „chytáky“? Čo je to za nehumánný spôsob výsluchu?
Prečo ma nenapojíte priamo na detektor lži?... Proces bude aspoň verejný alebo za zatvorenými dverami?...

ČLOVEK. Po-zorrrr!... Aké vyšetovanie robíme a ako ho robíme, to je naša vec. A či vás napojíme na detektor lži alebo niečo iné – takisto je len naša vec. Buďte si však istý, že vás dáme, kam patríte. V tom si môžete byť absolútne istý. Á!... Všetci vám chceme prísť gombík... Ale poriadok musí byť. Vám nestačí, že robíme výnimku, porušujeme poriadok, ale ešte budete aj kričať! Tu nie sme hluchí, je to jasné? Správajte sa slušne, aj keď ste architekt. Pred gombíkom nie sú architekti, nie sú agronómi – pred ním sú si všetci rovní. Je to jasné?

ARCHITEKT (*previnilo*). Jasné. Prepáčte.

ČLOVEK. A ešte vás poprosím, aby ste mi nehovorili „človeče“!

ARCHITEKT. Prepáčte.

ČLOVEK. Človek si vás troška pripustí k telu a vy hneď – „človeče“! Tu sa podpíšte. Ja vám podržím nohavice. (*Drží mu nohavice. Architekt podpisuje a znova si chytí nohavice. Človek sa znova vráti za pult, prezerá vyplnené vyhlásenie, číta pohybujúc perami.*) Tak. Potiaľto – dobre. Za nepravdivé údaje zodpovedáte pred zákonom, je vám to jasné, však?

ARCHITEKT. Áno.

ČLOVEK. Dobre. Á, moment, zabudli sme tu vyplniť „farba nití“. Akej farby majú byť nite? Farby nohavíc, alebo inej?... Zelenej, červenej...

ARCHITEKT. Farby nohavíc. Ak je to možné, farby nohavíc.

ČLOVEK (*zapisuje*). Far-by no-ha-víc!... Tak. (*Prezerá ešte raz vyhlásenie.*)

Objednávka je prijatá. Expres to chcete alebo rýchlo. Alebo možno obyčajne?

ARCHITEKT. Expres, expres!

ČLOVEK. Expres. Dobre. (*Zapisuje.*) Ex-pres. Dajte nohavice a prídte si po ne o tri dni. (*Pauza. Architekt je ako obarený. Nič nechápete.*)

ARCHITEKT (*ohúrený*). Čo?!?!

ČLOVEK. Necháte nohavice a o tri dni si ich prídete vyzdvihnúť. O tri dni môžete prísť už ráno, ak sa veľmi ponáhľate.

ARCHITEKT. Nechať nohavice?!?!

ČLOVEK. Služby v domácnostiach nevykonávame.

ARCHITEKT. Nechať nohavice?!?! Tu?!?!

ČLOVEK. A o tri dni si ich prídete vyzdvihnúť.

Architekt naraz schmatne krajčírsky meter, ktorý má na krku Človek, a uviaže si nohavice. Potom sa vrhne na neho, chytí ho pod krk a šmarí ho celou silou do steny. Stena je z preglejky a hneď sa zrúti na Človeka. Architekt ho vytiahne spod trosiek, šmarí ho druhý raz, Človek padá, Architekt ho zdvihne a hodí na pult. Potom Architekt vezme druhý krajčírsky meter a začne ním hrdúsiť Človeka. Človek kope nohami, hádže sa, podarí sa mu vyšmyknúť. Uteká. Architekt mu skríži cestu, sotí ho do plenty, plenta sa zrúti na Človeka, Architekt určitý čas skáče po plente a Človeku, potom ho vytiahne a zasotí do vešiaka so šatstvom, všetko sa zrúti na zem – šatstvo, Človek... Architekt ho zase vytiahne... Táto bitka má vyzerať ako v nemých Chaplinových filmoch alebo ako scéna s benzínovou stanicou z filmu Tento bláznivý, bláznivý svet, kde sa všetko ničí, padá, rúca, celá dielňa je v rozvalinách, Človek je sotný do všetkých predmetov a stien, šijacích strojov, zavalený predmetmi alebo ich časťami... Nakoniec je všetko v troskách, Človek nehybne leží pod nimi – ticho! Architekt zrýchlene dýcha. V tomto tichu samé od seba padnú nástenné hodiny a rozletia sa na pružiny a kolieska a črepiny. Architekt sa rozhliada – všetko je zničené, neostala ani jedna celá vec, len žiarovka sa kolíše na povale veľkými výkyvmi. Architekt sa na ňu díva, chytí šablónu, rozbije ju jedným úderom. Odhodí šablónu, vezme šanón a odíde. Tma! Minútu na to alebo koľko je nevyhnutné, aby bola otočená točňa scény alebo scéna uvedená do poriadku,

rozsvieti sa a my vidíme opäť prevádzkárň služieb v normálnom stave a dvoch hrdinov v postavení poslednej repliky. A uvedomíme si, že všetko toto, celá bitka a pohroma sa odohrala len vo fantázii Architekta.

ČLOVEK. No? Akosi ste sa zamysleli. Iné otázky nemáte?

ARCHITEKT (*bokom*). Čo to je? Prečo? Prečo mlčím a nič nerobím? Prečo mu nevytnem dve zauchá?... prečo sa na neho dívam a nič nepodniknem?... Veď je to idiotstvo, to nemôže byť... Kto je on? Akým právom?... Ja som staval silá v Sýrii, nie som hocijaký človek... Prečo sa správam ako žiačik, ktorý bol prichytený pri fajčení na záchode?!...

ČLOVEK. Iné otázky nemáte?

ARCHITEKT (*bokom*). On si zo mňa robí dobrý deň... O tri dni... Prečo sa mi vysmieva? Prečo mu nepoviem do tváre, že všetko toto idiotstvo, že ja nie som opica? Prečo mlčím?

ČLOVEK (*opakuje*). Iné otázky, vravím, nemáte?

ARCHITEKT (*precitne*). Hm?

ČLOVEK. Otázky, povedal som, nemáte?

ARCHITEKT. Nemám. (*Mlčky si zoblečie nohavice, zostane v bielych spodkoch, vezme potvrdenku a odíde.*)

Na scéne ostane Človek – zamyslený, zahĺbený za šijacím strojom, pozerá neprítomným pohľadom ako na začiatku.